

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

Quæst. I. An Deus totus siue secundum omnia necessaria quæ de facto
habet à seipso cognoscatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

physice loquendo, totum, quod cognitionis intrinsecæ Deo est, etiam quatenus ad creaturam extenditur, ex parte obiecti adequati diuinæ præsentem cognitioni; id tamen non præstat, ut species impressa; sed, ut obiectum primum, & specificatum adequatum diuinæ cognitionis: ergo nihil diuinum se gerit, ut species impressa cognitionis diuinæ creaturarum. Secundo probatur eadem minor; quia omnipotentia, qua omnipotentia formaliter adequatæ, est virtus productiua solum ad extra, in quo nullus respectus, ædum actiuitas, seu determinatio intrinsecæ cognitionis Dei continetur.

9. Secundo esse principium producendi, non est esse principium obiectuum cognoscendi: ergo nec in Deo esse principium omnia producendi est esse principium obiectuum omnia cognoscendi. Antecedens est certum: alioqui omnis causa esset species impressa ad cognitionem sui effectus. Secundo, quia alioqui, cum Deus causa adequata omnium possibilium non sit (si quidem plura sunt, quæ essentialiter à causis secundis etiam dependent, ut patet in actibus omnibus vitalibus, atque actionibus omnibus educiuis) Dei omnipotentia non esset adequata species cognitionis eorum, ut Arrubal contendit; sed insuper causæ creatæ, siue actiue, siue passivæ ad species impressæ diuinæ cognitionis creatorum totalitatem, contra Arrubalis doctrinam, aduocarentur. Nec refert, eas etiam creatas causas in diuinæ omnipotentia contineri, ut supra q. 5. cert. 3. dicebam; vel enim eis proximè iuuatur, ut per modum species impressæ respectu cognitionis diuinæ, quatenus circa eos versatur effectus, se gerat, ac iam creatis causis: etiam ratio species impressæ ad cognitionem eorum creatura completur contra re, Deumque creatæ specie partiali egeret. Vel non iuuatur: & tunc specialis ratio actuum vitalium, & actionum quatenus à creatura causantur, vel actus, vel passivæ in omnipotentia, à qua secundum eam rationem non sunt, species proxima, ac proximè ut species conueniens, omnipotentia non esset; licet esset species ad causas illas creatas videndas, quarum adequatum proximum principium est. Si, iuxta rationem potentia, & continentia creaturarum, ratio species Dei in sua omnipotentia concedi debeat, ut iuxta hunc philosophandi modum debet concedi: Consequentia prima patet in hoc discutiendi modo. Si enim ratio principij ratio species non sit, ratio principij omnium, ratio species impressæ omnium plane non erit. Diuina ergo omnipotentia ad futurorum cognitionem diuinam requiritur, quatenus ea potest, ponere in rebus: quare, ut obiectorum baula, non ut impressa species: respectu vero possibilium, ut terminus extrinsecus, & præsuppositus possibilitati eorum solummodo. Imo, cum respectu futurorum determinatum principium omnipotentia non sit; sed decreto diuino determinatur, atque species obiecti ad illud præ alio cognoscendum aliquo modo, siue actiue, siue alias, debeat determinari, nescio quo pacto species impressa eorum cogitari queat.

10. Denique nihil diuinum speciem impressam cognitionis creaturarum esse posse probat generaliter ratio, quam contra Arrubalem dedimus num. 7. secundo probatur: quia quidquid illud diuinum sit, vel determinat Deum ad creaturarum cognitionem ut cognitum: sique non species, sed medium ad illarum cognitionem erit: species enim non determinat ad sui obiecti cognitionem, ut cognita, sed medium cuius determinatio eo à determinatione species differt, quod hæc incognita, illud vero nomen ut cognitum ad obiecti determinat cognitionem. Si dicat diuinum illud, quodcumque sit, incognitum determinare ad creaturarum cognitionem: primo rem dicet inauditam: secundo, æque primo Deus cognoscere creaturas, ac seipsum: unde & hæc obiectum primum, & specificatum diuinæ cognitionis, quoad intrinsecum erit, forent. Tertio, cum species determinatio necessaria, ac non libera ad obiecti cognitionem sit, etsi creatura deficeret, ac repugnarent, ad earum cognitionem determinaret, scientiaque Dei falli esse posset: neque enim tunc diuinum illud pendet, cum ab eis non pendat.

DISPUTATIO III.

De obiecto increato scientia Dei et Deus de facto est.

S TATUTIS diuinæ scientia existentia, eiusque principij, & obiecto intrinsecæ necessario examinatis, iam ipsius obiecta omnia, etiam extrinsecæ vniuersim examinanda, & statuenda sunt: sed quoniam Deum præcipuum primum, & specificatum adequatum esse diximus, atque aliquatenus de secunda probauimus, non tamen ita fuisse, ut tanta veritas requirit: atque alia circa Dei scientiam erga seipsum, tanquam præ terminum sue cognitionis examinare accuratè oporteat: & primum illud statuendum paulo firmitus hic est, & reliqua alia, quæ respectu Dei ipsius, tanquam termini præ talis, occurrere possunt examinanda. Nulla tamen habenda hic ratio de Deo tanquam specificatio, nec de determinatijs, seu medijs, in quibus, vel Deus totus, vel diuinum aliquid attingit à scientia Dei, tam respectu sui, quam respectu obiectorum creatorum possunt. Huius generis sunt: an scientia Dei libera sit, an necessaria? & respectu quorum? secunda, unde ei libertas, vel necessitas adueniat? in quoue consistat? & similes, quas commodius suis locis definiemus. Ergo hic disputabitur: an Deus totus, siue secundum omnia metaphysica necessaria, quæ in Deo de facto sunt, cognoscatur? Secundo: an cognitione sua circa sua præscindat. Tertio: an etiam secundum libera omnia versetur? Quarto: an etiam ut aliquo modo futura? Quinto: an scientia Dei circa Deum totum, vel circa aliquid illius scientia formaliter, ac metaphysice reflexa, licet physice eadem, cognoscatur?

QVÆSTIO I.

An Deus totus, siue secundum omnia necessaria, quæ de facto habet à seipso cognoscatur?

I D I M Y S d. proxima, q. ult. Deum obiectum terminatum esse sue cognitionis, imo & specificatum adequatum illius: quorum utrumvis Deus à seipso cognoscei supponit: imo inde obiectum proprie esse, contra nonnullos ostendimus, quod certo se cognoscata. Hoc ergo suppositum probationum nostrarum stabilendum hic est, primo vniuersim, deinde secundum prædicata omnia necessaria, quæ in Deo de facto sunt, generalitatem.

CERTAMEN I.

Deum se cognoscere certum de fide atque ex naturali ratione est.

1. **P** Ræstitutam veritatem de fide probant in primis quæ d. 4. q. 1. cert. 1. nu. 2. Deum omniscium ex scriptura monstrabant. Cum enim Deus aliquid, imo principalissimum omnium ens, longè, imo infinitè, reliquis perfectius, veriusque sit, non solum ea vniuersali propositione, qua scriptura omnium scientiam in Deo adstruit, absoluit; sed & principaliter continetur. Secundo speciatim

ORTEGA
En la parte
D Via

ciatim hæc veritas expresse traditur Math. 11. *Nemo novit filium nisi Pater: neque Patrem qui novit nisi Filius: 1. Cor. 2. Spiritus omnia scrutatur etiam profunda Dei*; idque non solum autoritate, sed & ratione à pari docuit iterum Paulus inferius illis verbis: *Quis enim hominem scit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in ipso est: ita & quæ Dei sunt, nemo novit nisi spiritus Dei*. Tercio probatur eadem veritas ex pluribus locis veteris testamenti, quibus Deus de se suæque voluntatis decretis, siue vindictis, siue misericordiis testatur. Quarto ex Prophetis omnibus, quibus tam in veteri, quam in Novo Testamento aliquid de se, suisque attributis reclusit: neque enim fieri visquam potest, ut quis sibi ignota alteri revellet. Quinto ex dogmatica veritate processionis Verbi à Patre & sui cognitione, & Spiritus Sancti ab utroque ex mutuo utriusque amore; qui tamen absque prævia Patris, filique cognitione haberi non potest.

2. A ratione insuper eadem veritas demonstratur: & primo duplici ratione à Paulo secundo loco tacta. Altera est: quia nemo aequè alterum, ac semetipsum cognovit: atqui nos Deum absolute imo evidenter cognoscimus: multo ergo melius, longeque perfectius seipsum cognoscet Deus. Altera vero est: quia intellectuum omne seipsum cognoscit, ac intelligit, ut experimento pater in nobis omnibus: unde, ut aliquid aliud cognosci à nobis, certoque cognosci testemur, dicere solemus: *Hæc æque ac me ipsum novi*: Hispanice: *Cónteselo como ami mermo*: atqui Deus intellectivus est, ut supra demonstravimus: ergo se ipsum novit Deus. Tertia ratio est: quia Deus beatus est; atqui rationalis (ut Deus est) suppositi beatitudo stat in Dei summi boni perfectæ cognitione, seu visione, siue in eius fruitione, quæ visionem, seu cognitionem perfectam eiusdem boni essentialiter supponit: ergo Deus perfecte summum bonum, quod ipsemet, est cognoscit, ac videt. Maior est evidens ac supra demonstrata. Minor autem est omnium Philosophorum, & Theologorum sententia (si ex Philosophis pauculos trassiores, & Epicureos, vel potius peccudeos excipias) ut controu. de beatitudine nostra vidimus: quare & ratione naturali evidens censeretur.

3. Quarta ratio fit: quia Deus se amat, ut controu. de volunt. demonstrabitur: ergo & sese Deus intelligit. Consequentia est evidens ex illo notissimo principio: *Nihil voluit, quin præcognitum*. Quinta ratio: quia Deus omniscius esse debet, nec alicuius veri, & cognoscibilis ignarus: atqui Deus aliquid verum, & cognoscibile est, imo ex veris perfectissimum: ergo sui conscius, ac se ipsum cognoscens esse debet. Maior est certa, & evidens, nam aliquod scibile ignorare imperfectio explorata est. Minor æque certo, & evidenter est nota: tum, quia à nobis Deus cognoscitur, & verè cognoscitur, licet imperfectè cognoscatur: tum quia est ens perfectissimum, & summum, & per cuius analogiam reliqua entia & sunt, & dicuntur: ut potè ipsius entia per participationem: ergo & summum verum, & verè cognoscibile. Paret: quia veritas positiua, quæ stat in positiua, nec solum apparente, soliditate essendi necessaria passio metaphysica entis est. Sexta ratio ex hoc sumitur, quia summum verum, summæque intelligibile ad summæ intellectivæ potentie esset, summæque intelligibile esse non posset: atqui Deus solus summæ intellectivus est: ergo intra eius intellectivitatis, ut sic loquar, sphaeram obiectivam Deus ipse est. Antecedens est evidens: nam verè intelligibile virtutis alicuius intellectivæ, siue ab aliqua virtute intellectivæ verè intelligibile est: ergo summæ intelligibile à summa aliqua virtute intellectivæ intelligibile est, quæ quidem in solo Deo esse potest.

4. Septima ratio: quia, ut dicebamus d. 3. q. 5. cert. 2. scientia, & cognitio divina summæ necessaria est, nec sine aliquo obiecto æque necessitatis, quod attingat, ac representet, esse potest: ergo Deus sua cognitione sibi representatur, & à seipso cognoscitur. Probatur consequentia: quia, ut vidimus citato loco, solus Deus obiectum cognitum æque necessitatis cum sua scientia, & cognitione est. Octava ratio ex eodem principio desumitur: quia, cum cognitionis essentialis perfectio, & magnitudo non ex potentia solum, sed ex obiecto pensanda necessario fit: cum utrumque æque primo essentialiter indissolubiler

concernat: infinita cognitio non solum principij, seu facultatis intellectivæ, sed obiecti, in quod feratur, quodque representet, infinitatem requirit: sed scientia, & cognitio Dei infinita essentia, & concepta suo est ergo infinitum essentia sua, non solum principium, sed obiectum, quod representet, necessario habet: atqui obiectum essentia sua infinitum solus Deus est: ergo hunc attingit, & representat Deo essentia sua cognitio divina: quare & sua scientia se cognoscit Deus. Nona ratio: quia Deus verum ens est, & verè cognoscibile est sufficienter proportionatum in entitate, spiritivitate, & perfectione, atque insuper sufficienter coniunctum potentie intellectivæ divinæ: ergo & ab illa cognoscitur; alioqui hæc non summe intellectivæ, & infinita in sua linea erit; ac proinde nec divina. Decima ratio: quia Deum se cognoscere perfectio, sine imperfectione est: ergo Deo concedenda.

CERTAMEN II.

Deus secundum se totum quoad divina omnia coniunctum à seipso cognoscitur.

1. Prima ex præpositis conclusionibus est: Deum seipsum secundum se totum, & secundum omnia divina necessaria coniunctum, & identice sumpta se cognoscere. Probatur primo ex locis scripturæ recitariis cert. 1. Ratione vero probatur: quia ita sumptus Deus verum quid est, & cognoscibile: ergo à se (a quo nihil potest ignorari ob suæ virtutis intellectivæ, atque intellectus infinitatem) cognoscitur. Confirmatur: quia cognosci obiectum eo modo esse, quo reipsum necessario est, ita ut reipsum aliter esse nequeat, est perfectissimus modus cognoscendi illud: atqui Deus totus idem secundum omnia divina necessaria reipsum necessario est, ita ut aliter reipsum esse nequeat: ergo cognosci Deum totum secundum divina omnia necessaria eundem, & indivisum, est perfectissimus modus cognoscendi illum. At vero Deo perfectissima cognitio, etiam quoad modum cognoscendi obiectum tribuenda est: ergo Deus se totum secundum omnia necessaria eundem, & indivisum cognoscit. Maior adeo est certa, ut plures existiment cognitionem rei omnino physice eiusdem secundum aliquod prædictatum præciscum ab aliis, cum quibus reipsum identificatur, esse chimericam: alij vero imperfectionem nostri modi cognoscendi, pro hoc statu saltem esse: quare id non Deo solum: sed beatis etiam, & rem inuentibus, impossibilem physice, vel saltem indignam.

2. Probatur inde secundo: quia (quidquid sit de his opinionibus, quibus non assentior) Deum seipsum cognoscere certissimum est: aut cognosci Deum ut præciscum à suis necessariis prædicatis, & attributis sub lite est: ergo quod sub lite non est, est Dei, ut reipsum est idem cum illis, à se ipso cognitio. Probatur tertio: quia infinitas cognitionis Dei, imo & essentia salvari nequit, nisi Deus seipsum cognoscat, ut d. 3. quæst. 5. certam. 2. atque hic certam. 1. num. 4. dicebamus. Cum autem sub lite sit, an aliter, quam, ut reipsum est, cognosci à se ipso Deus possit: ita à se ipso cognosci fixum statumque esse debet. Probatur quarto: quia, est perfectissimus modus cognitionis Dei tanquam obiecti non esset cognoscere Deum totum, ut reipsum est secundum omnia necessaria secum identificata: aut ita illum cognoscere perfectio est sine imperfectione, Deoque subinde concedenda: imo vero cum sic sit verum ens cognoscibile intellectivæ Dei virtutis proportionatum, satisque applicatum, ut dicebamus cert. 1. n. 4. à Deo cognoscitur: ni in eius virtute intellectivæ defectum, limitationem, & imperfectionem admittamus. Probatur vltimo: quia Deus ut reipsum est secundum omnia necessaria secum identificata physicum bonum, & amabile est: imo summum verum bonum, de factoque à se ipso amatum: ergo & ita est à seipso cognoscibile, & de facto cognitum, cum nihil amabile

fit, quia eo modo quo amabile est, fit ab ipso cognoscibile, & cognitum eo modo, quo amatum iuxta fixum illud Philosophis, & Theologis axioma.

3. Secunda conclusio est: Deum in seipso cognosci est omnium, certaue conclusio: licet enim an Deus se in, vel ex creaturis cognoscat: questio celebris apud Recentiores sit; in se autem cognosci etiam à nemine negatur: quin, ut certum à plerisque supponitur, etiam ab his, qui in alio, scilicet in creaturis, cognosci rursus defendunt, de quo postmodum d. 5. per otium agemus. Probatur conclusio primo: quia Deus secundum se, & in se intimit, atque independentem à quouis alio habet veritatem entitativam: imo, ut nuper aiebam, reliqua omnia solum habent veritatem à Dei veritate entitativa participatam, veraque analogice solum sunt, relate ad principale analogatum verum, scilicet Deum: atqui reliqua extra Deum, quia in se, & secundum se vera sunt, atque veritatem analogice, ac non strictissimam, & propriissimam significationem habent, in se ipsis à Deo cognoscuntur: ergo potiori iure à se in seipso cognoscitur Deus.

4. Probatur secundo: quia de ratione infinitæ, & omniscientia virtutis est de se, & à se ad omnis veri cognitionem habendam determinatam esse: ergo non eget alio determinatio, quam veritatis, seu veri positione: quare, cum summum verum Deus necessario sit, nec determinatio alio extrinseco eget, ut in ipsum feratur, illumque cognoscat, quod ipsum est in se ipso, à se ipso cognosci Deum. Denique, si in seipso Deus se non cognoscit: sed in alio à se: ut se cognosceret, egeret determinatio extrinseco alio: quare, si creatura omnia repugnaret, Deus se non cognosceret: ac proinde non esset scientia Dei summe necessaria, maiorisque constantia, quam possibilita creata: quod est absurdum. Adde nec fore infinitam cum ab aliquo finito, & creato ex parte obiecti, & principalis, quam à se, in loca illa obiectiva penderet. Contra has conclusiones nihil est, quod vel leuiter, pugnet, diluendum: quod enim difficultatem aliquam præficeret ex eo quod ad seipsam scientiam feratur, sequere cognoscat, quod videtur impossibile, diluimus citata quest. 5. An vero metaphysice scientia alia supra scientiam directam reflexiua metaphysice ab illa diuersa assignanda sit? q. ult. de actibus liberis difficultas communis est cum cognitione extrinsecorum contingentium; quo scilicet pacto eius scientia constantia cum obiectorum contingentia consistat, cui eo loco fieri satis.

QVÆSTIO II.

An Deus sua omnia necessaria singulatim, ac præcisive alia ab aliis cognoscat?

DPLICITER aliquid videri totum, seu totaliter potest. Primo implicite, quin partes singularem attendamus: Secundo explicite singula, quæ illud quoquomodo, & constitunt, videndo. Primo modo Deum à seipso videri ostendimus quest. 1. de secundo modo præiens questio instituitur. Licet enim Deus vniformis simplicissimique sit, metaphysice pluribus consistat, essentia nimirum, attributis, & personatibus.

Christoph. de Ortega, de Deo Pno, Tomus I.

CERTAMEN I.

Doctorum sententia referuntur, & expenduntur.

Questionem hanc inde omnino Murciani, & reliqui Recentiores dirimendam putant, quod scilicet visio possit, vel non possit in obiecto viso vnum prædicatum ab alio, cui identificatur, ex parte obiecti præscindere; ego vero aliunde questionem dirimendam reor. Imo in opinione negante vniuersim præcisiones obiectiuas, etiam per abstractiuam cognitionem, atque formales solummodo admittente, asserendum omnino esse cognitionem Dei, quatenus ad omnipotentiam tendit, non esse metaphysice eandem cum cognitione Dei, quatenus ad essentiam, iustitiam, vel aliud quodpiam attributum attendit: ac proinde in Deo dari cognitionem veram circa vnum attributum diuinum, quæ metaphysice diuersa sit à cognitione Dei, quæ versatur circa attributum aliud, ita ut cognitio Dei ex pluribus partialibus cognitionibus, quarum singula singula præcisè formaliter repræsentent, totaque Dei erga seipsum cognitio compositione formali metaphysica, (quæ sola in ea sententia esse potest) ex eis omnibus compingatur: non secus atque è suis prædicatis essentia, & attributorum in eadem sententia componitur Deus.

2. Ratio est conspicua: quia in ea opinione prædicata metaphysica rem physice eandem metaphysice constituentia, non aliter diuersa metaphysice sunt, quam conceptione rei physice, & ex parte etiam obiecti eiusdem in ordine ad connotata diuersa: cum autem cognitio Dei, quæ fertur in essentiam, feratur in obiectum formaliter metaphysice diuersum, (eo modo, quo in hac opinione formaliter solum præscindendum diuersitas metaphysica esse potest) ab omnipotentia, immensitate, & aliis: quod insuper diuersa habeat etiam connotata tam proxima, quam remota ab eis, ad quæ eadem realiter cognitio quæ omnipotentia est, refertur: quare nequit non ab ea metaphysice distingui, modo distinctionis metaphysice in opinione formaliter solum præscindendum possibili.

3. Respondebis ex Murciani cognitionem intuitiuam obiecti è conceptu intuitiuæ in totum obiectum indiuisibiliter ferti: quare cognitionem intuitiuam in eius vnam formalitatem, & in ordine ad vnam connotatum, seu prædicatum eiusdem rei visæ esse chimericam, & fictitiæ. In primis solutio hæc falso supponit eum esse intuitiuæ cognitionis, seu visionis essentiali conceptum, ut vidimus controu. de Trinit. & controu. de Incarnat. & fusius controu. de actibus intellectus tract. de anima. Secundo, ut ea solutio in præscindendis ex parte obiecti etiam verum haberet, secus in præscindendis solum formaliter, sicque solum diuisidentibus metaphysice rei eiusdem physice metaphysica prædicata. Hi enim è sola diuersitate connotatorum prædicata rei, conceptusque obiectiuæ formaliter metaphysice diuisident: quare implicat, rem, seu conceptum obiectiuum vnum posse concipi à nobis in ordine ad connotatum diuersum ab alio, ad quod idem metaphysice, & obiectiuæ refertur potest, atque è conceptu suo formali essentiali metaphysico ad vtrumque, vel plura (si plura habere possit) formaliter indiuisibiliter refertur, ut patet. Secundo in hac sententia formaliter solum præscindente discrimen illud visionis intuitiuæ, & abstractiuæ cognitionis non est: cum neque cognitioni abstractiuæ aliquid rei, non cognito alio, admittatur, esto in sententia præscindendum obiectiuæ, quam illi, sicut nos, sequuntur, locum habeat.

4. Ceterum in hac præscindendum obiectiuæ sententia, qui visioni etiam præcisionem obiectiuam æstimant possibilem, per consequens reputant Dei scientiam singula, & omnia prædicata diuina præcisive etiam, ac seorsum repræsentare: quare Deum à se non implicite solum, sed explicite secundum partes sui metaphysicasorum cognosci. Probant: quia eo admissio principio, nihil videtur ob stare, quominus intuitiuum Dei scientia ad

B b

Ynnu